

*Ми їстимось за те, чому
немає чини в усьому світі —
за Батьківщиною.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

Громадська наукова організація
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного
управління»

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 10(24) 2023

Київ – 2023

**Public scientific Organization
«Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics»,
Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 10(24) 2023

Kyiv – 2023

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2023. № 10(24) 2023. С. 779.**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 07.08.2023, № 6/8-23)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, між народної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Беньковська Наталя Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)

Лавров Р.В., Скрипник С.В., Шепель І.В. 430
ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Логоша Р.В., Козловська Л.М. 441
МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БІОПРЕПАРАТІВ В INTERNET-ТОРГІВЛІ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Kanova L.P. 454
PECULIARITIES OF TEACHING ENGLISH AT HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS DURING THE WAR

Mykolaiko V.V. 463
DEVELOPMENT OF INDEPENDENT COGNITIVE ACTIVITY OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS IN TEACHING PHYSICS IN PEDAGOGICAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Ren Wei 477
CREATION OF A CREATIVE ENVIRONMENT IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Yamshynskaya N.V., Kutsenok N.M., Stavvytska I.V., Korbut O.H. 486
THE IMPORTANCE OF PROMOTING CULTURAL AWARENESS AND UNDERSTANDING OF CULTURAL DIVERSITY IN LANGUAGE CLASSES

Алексеева С.В. 501
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ

Анісімова Ю.П. 510
НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ МІЖНАРОДНОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Бабенко І.В. 520
УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК СУБ'ЄКТА ЕСТЕТИЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Біланюк В.І., Котик Л.І. 530
ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ГЕОГРАФІЇ: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

Вітвицька С.С., Колесник Н.Є. 544
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

УДК 657

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-430-440](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-430-440)

Лавров Руслан Валерійович доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, фінансів та обліку, ПВНЗ «Європейський університет», бульв. Академіка Вернадського, 16-В, м. Київ, 03115, <https://orcid.org/0000-0002-9655-4467>

Скрипник Світлана Валентинівна доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування, Херсонський державний аграрно-економічний університет, просп. Університетський, 5/2, м. Кропивницький, 25031, <https://orcid.org/0000-0003-3004-6117>

Шепель Інеса Вадимівна кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Херсонський державний аграрно-економічний університет, просп. Університетський, 5/2, м. Кропивницький, 25031, <https://orcid.org/0000-0002-6728-5579>

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню особливостей організації бухгалтерського обліку на підприємстві в умовах антикризового управління. Актуальність дослідження зумовлена важливістю бухгалтерського обліку та його належної організації в антикризовому управлінні вітчизняними підприємствами, які через війну в Україні зіткнулися з кризою.

Мета статті – розробити рекомендації щодо більш ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємствах в умовах антикризового управління. Для досягнення мети в процесі дослідження було вирішено ряд завдань: визначено поняття «антикризове управління», основні фактори, які спричиняють виникнення кризових явищ на підприємстві та роль бухгалтерського обліку і його належної організації в подоланні таких явищ; проаналізовано особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах України в умовах антикризового управління; запропоновано рекомендації щодо більш ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємствах, які змушені боротися з кризою. В ході дослідження використані загальнонаукові методи пізнання: індукції та дедукції, аналізу та синтезу, асоціації та аналогії.

За результатами дослідження встановлено, що бухгалтерський облік є необхідним інструментом в антикризовому управлінні, однак його організація

в умовах війни має певні особливості, зумовлені змінами в законодавстві, активною діджиталізацією та цифровізацією. На сьогоднішній день не всі підприємства можуть організувати бухгалтерський облік таким чином, щоб забезпечити ефективне реагування на кризові ситуації та зміни. Для більш ефективної організації бухгалтерського обліку в умовах антикризового управління необхідно дотримуватися певних рекомендацій. Такими рекомендаціями є: вивчення та врахування змін до законодавства; оптимізація витрат; залучення капіталів; вивчення нових програм; автоматизація бухгалтерського обліку; впровадження внутрішньокорпоративного контролю; постійне навчання та професійний розвиток бухгалтерів; забезпечення конфіденційності та захисту даних; комунікація та співпраця між бухгалтерами та іншими підрозділами підприємства.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів вітчизняними підприємствами для організації бухгалтерського обліку в умовах антикризового управління.

Ключові слова: бухгалтерський облік, антикризове управління, оптимізація витрат, цифровізація, конфіденційність даних.

Lavrov Ruslan Valeriiovich Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics, Finance and Accounting, PHEI «European University», Blvd. Academician Vernadskyi, 16-V, Kyiv, 03115, <https://orcid.org/0000-0002-9655-4467>

Skrypnyk Svitlana Valentynivna Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Kherson State Agrarian and Economic University, University Ave., 5/2, Kropyvnytskyi, 25031, <https://orcid.org/0000-0003-3004-6117>

Shepel Inesa Vadymivna PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Kherson State Agrarian and Economic University, University Ave., 5/2, Kropyvnytskyi, 25031, <https://orcid.org/0000-0002-6728-5579>

ORGANIZATION OF ACCOUNTING AT THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF CRISIS MANAGEMENT

Abstract. The article is devoted to the study of the peculiarities of organization of accounting at an enterprise in the context of crisis management. The relevance of the study is due to the importance of accounting and its proper organization in the crisis management of domestic enterprises that have faced a crisis due to the war in Ukraine.

The purpose of the article is to develop recommendations for a more efficient organization of accounting at enterprises in the context of crisis management. To achieve this goal, the study solved a number of tasks: the concept of "crisis management", the main factors causing the emergence of crisis phenomena at an enterprise and the role of accounting and its proper organization in overcoming such phenomena are defined; the peculiarities of organization of accounting at Ukrainian enterprises in the context of crisis management are analyzed; recommendations for a more efficient organization of accounting at enterprises that are forced to deal with the crisis are proposed. The study uses general scientific methods of cognition: induction and deduction, analysis and synthesis, association and analogy.

The study found that accounting is a necessary tool in crisis management, but its organization in wartime has certain peculiarities due to changes in legislation, active digitalization and digitalization. Today, not all businesses can organize their accounting in a way that ensures an effective response to crises and changes. For a more efficient organization of accounting in the context of crisis management, certain recommendations should be followed. Such recommendations are: studying and taking into account changes in legislation; cost optimization; raising capital; studying new programs; automation of accounting; implementation of internal corporate control; continuous training and professional development of accountants; ensuring confidentiality and data protection; communication and cooperation between accountants and other departments of the enterprise.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying the obtained results by domestic enterprises to organize accounting in the context of crisis management.

Keywords: accounting, crisis management, cost optimization, digitalization, data privacy.

Постановка проблеми. Підприємства часто стикаються з кризами, спричиненими різними внутрішніми та зовнішніми факторами, які порушують їхню нормальну діяльність. Кризи можуть бути наслідком економічного спаду, стихійних лих, перебоїв у ланцюжку поставок, технологічних збоїв або навіть помилок в управлінні. У такі складні часи роль бухгалтерського обліку та його належної організації стає вирішальною для ефективного антикризового управління на підприємстві.

Бухгалтерський облік відіграє фундаментальну роль в антикризовому управлінні, надаючи точну і своєчасну фінансову інформацію. Під час кризи підприємства повинні приймати критичні рішення для пом'якшення негативних наслідків і забезпечення виживання. Бухгалтерська інформація дозволяє керівникам оцінити фінансовий стан підприємства, виявити вразливі місця та розробити стратегію подолання кризи.

Одним із ключових аспектів бухгалтерського обліку в антикризовому управлінні є можливість оцінити фінансовий стан підприємства. За допомогою фінансової звітності, включаючи баланси, звіти про прибутки і збитки, звіти про рух грошових коштів, бухгалтери надають чітке уявлення про фінансовий стан компанії. Зазначена інформація допомагає менеджерам зрозуміти ступінь впливу кризи на ресурси, зобов'язання та ліквідність бізнесу. Озброївшись цими знаннями, особи, які приймають рішення, можуть розробити відповідні стратегії для ефективного розподілу ресурсів та визначення пріоритетів для відновлення.

Важливою функцією бухгалтерського обліку в антикризовому управлінні є створення ефективних систем фінансового контролю та управління ризиками. Під час кризи зростає ризик шахрайства, незаконного привласнення активів та фінансових зловживань. Належна організація облікових процесів, таких як внутрішній контроль та аудит, допомагає мінімізувати ці ризики та забезпечує прозорість і підзвітність на підприємстві. Впроваджуючи суворі бухгалтерські практики, підприємства можуть виявляти та запобігати шахрайським діям, захищати активи та підтримувати довіру зацікавлених сторін.

Бухгалтерська інформація дозволяє підприємствам ефективно спілкуватися з інвесторами, кредиторами та регуляторними органами. Під час кризи зацікавлені сторони уважно стежать за фінансовим станом і стабільністю підприємства. Отримуючи точні та достовірні фінансові дані, вони мають впевненість у здатності підприємства подолати кризу. Це, в свою чергу, позитивно впливає на його доступ до капіталу, кредитів та підтримки з боку ключових стейкхолдерів.

Отже, бухгалтерський облік та його належна організація є незамінними в антикризовому управлінні українськими підприємствами, які в умовах повномасштабного вторгнення змушені були припинити свою діяльність або закрити деякі відділення через втрату майна чи трудових ресурсів. Надаючи точну фінансову інформацію, оцінюючи витрати, встановлюючи фінансовий контроль та сприяючи ефективній комунікації, бухгалтерський облік дозволяє керівникам підприємств приймати обґрунтовані рішення, ефективно розподіляти ресурси та виходити з кризових ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві є досить актуальною темою, яка висвітлюється в роботах багатьох науковців: Василенка В. О. [1], Лігоненка Л. О., Тарасюка М. В. та Хіленко О. О. [3], Синик Л. С. [3], Головач К. С. [4], Малікова В. В., Гузя М. М. та Яцишин С. Р. [5], Шот А. П. та Підручняк К. П. [7] та інших. Однак недостатньо дослідженим на сьогоднішній день залишається організація бухгалтерського обліку на підприємстві в умовах антикризового управління. З огляду на те, що через війну велика кількість вітчизняних підприємств зіткнулися з кризою, це питання є досить актуальним.

Мета статті – розробити рекомендації щодо більш ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємствах в умовах антикризового управління.

Виклад основного матеріалу. В зв'язку воєнними діями на території України вітчизняні підприємства опинилися в складному становищі. Запобігання кризовим явищам і розробка стратегій виходу з кризи стали надзвичайно важливими управлінськими завданнями для багатьох із них. Одним із підходів до нейтралізації та попередження кризових явищ є використання антикризового управління як підсистеми загальної системи управління підприємством.

В науковій літературі не існує єдиної визначеності щодо сутності поняття «антикризове управління». Проте вітчизняні науковці, такі як Василенко О. В., Лігоненко Л. О., Ситник Л. С., сходяться на тому, що антикризове управління являє собою систему взаємопов'язаних прийомів і методів управління підприємством, які спрямовуються на попередження або усунення кризових явищ, несприятливих для бізнесу [1, с. 504; 2, с. 377; 3, с. 503].

Виникнення кризових явищ на підприємстві спричиняють як зовнішні, так і внутрішні фактори (рис. 1).

Рис. 1. Фактори виникнення кризових явищ на підприємстві [4, с. 74-79]

Примітка: систематизовано авторами

Важливим елементом антикризового управління є бухгалтерський облік, який забезпечує збір, систематизацію та аналіз фінансової інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Бухгалтерський облік забезпечує достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, його активи, зобов'язання, доходи та витрати.

У кризових ситуаціях бухгалтерський облік стає особливо важливим, оскільки дозволяє виявити проблемні зони та недоліки в фінансовому стані підприємства. Він допомагає ідентифікувати причини кризових явищ, виявляти фінансові ризики та втрати, а також розробляти стратегії і плани дій для подолання кризи.

Бухгалтерський облік забезпечує точну оцінку активів і зобов'язань підприємства, а також реалістичну оцінку його фінансових результатів. Це дозволяє уникнути перекручення та недостовірності фінансової звітності, що може спричинити серйозні проблеми управління і приховування справжнього фінансового стану підприємства.

Завдяки бухгалтерському обліку можна ефективно використовувати різноманітні фінансові інструменти, такі як аналіз фінансових показників, бюджетування, планування та контроль витрат. Це допомагає виявляти потенційні проблеми забезпечення фінансової стабільності підприємства та розробляти ефективні стратегії для їх вирішення.

Отже, бухгалтерський облік є необхідним інструментом в антикризовому управлінні, оскільки він забезпечує керівництво різними видами інформації:

- зовнішньою (про клієнтів, ділових партнерів та конкурентів тощо);
- внутрішньою (про ділові процеси на підприємстві, працівників тощо);
- фінансовою інформацією;
- нефінансовою інформацією [5, с. 205].

Забезпечення керівництва інформацією допомагає виявляти проблеми, приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення для подолання кризових ситуацій. Однак варто підкреслити, що достовірність такої інформації залежить від організації бухгалтерського обліку на підприємстві, яка в умовах воєнного стану має певні особливості.

В 2022 році підприємства України зіткнулися з багатьма труднощами, пов'язаними з повномасштабним вторгненням Росії в Україну. Постійне переривання робочих процесів, спричинене російськими обстрілами, зростання витрат через використання генераторів, перебоїв зі зв'язком та Інтернетом, втрата майна та трудових ресурсів, а також інші негативні фактори призвели до падіння доходів. Згідно з опитуванням Європейської Бізнес Асоціації (ЕВА), падіння бізнесу відбулося у 83% компаній, що є членами асоціації [6]. У 29% компаній доходи впали на 20%, а в 54% - на 21% і більше. 6% компаній заявило про відсутність будь-яких змін. Зростання доходів відбулося лише в 11% компаній (рис. 2).

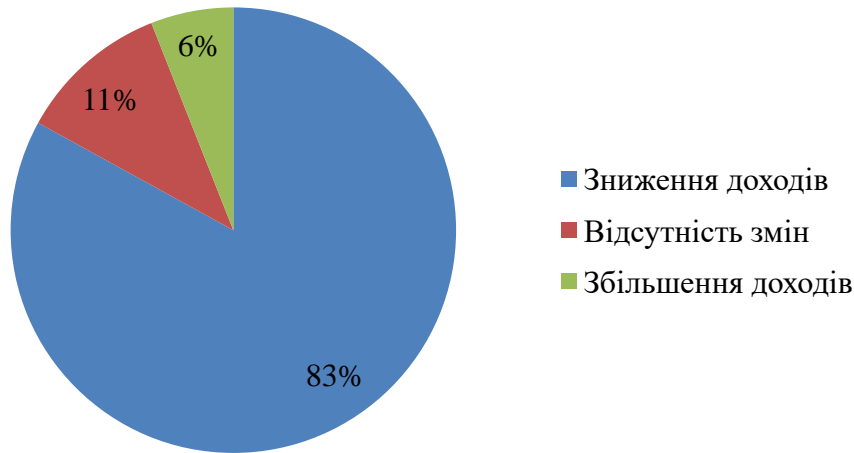

Рис. 2. Зміна доходів бізнесу у 2022 році, %

Примітка: систематизовано авторами

Крім падіння доходів, українські підприємства зіткнулися й з іншими кризовими явищами: зростанням заборгованості перед кредиторами та постачальниками, перебоями в постачанні сировини та матеріалів, погіршенням якості продукції, неефективністю виробничих процесів, зниженням попиту на продукцію або послуги підприємства, конкуренцією з боку інших компаній, втратою ринкових позицій тощо.

Разом з тим, опитування продемонструвало, що підвищення ефективності діяльності підприємств є можливим навіть в кризових умовах. Попри труднощі, в 2023 році 54 % компаній-членів асоціації працюють в повному обсязі, а 46% – з певними обмеженнями. Для порівняння, в кінці 2022 року повністю відновило роботу 44% компаній, які взяли участь в опитуванні. Крім того, з 79 до 89% зросла кількість компаній, які в повному обсязі виплачують заробітну плату працівникам. Варто відзначити й покращення фінансової стабільності компаній, яке спостерігається в 2023 році. Фінансові резерви на півроку мають 27% компаній, на рік – 23%, більш ніж на рік – 36% [6]. Такого результату вдалося досягти завдяки грамотному антикризовому управлінню, важливим інструментом якого є бухгалтерський облік.

Під час війни організація бухгалтерського обліку на підприємствах має певні особливості, які необхідно розглянути більш детально. Перш за все, варто зазначити, що основним нормативно-правовим документом, який регулює облік та звітність підприємництва, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Саме в ньому визначені правові засади організації бухгалтерського обліку в нашій державі.

Крім зазначеного Закону, облік та звітність підприємництва регулюють Податковий, Цивільний, Господарський кодекси України, а також ряд Національних положень (стандартів): «Загальні вимоги до фінансової звітності», «Основні засоби», «Запаси», «Витрати» тощо [7, с. 130]. З початком війни в зазначені нормативно-правові акти було внесено ряд змін. Серед основних змін та нововведень, які вплинули на організацію бухгалтерського обліку на підприємствах, варто відзначити наступні:

- пільгова система оподаткування, відповідно до якої бізнесу дозволено платити податок у розмірі 2% від доходу. З початком повномасштабного вторгнення суб'єктам господарювання була надана можливість перейти на спрощену систему оподаткування і сплачувати 2% з доходу на місяць;
- звільнення від мита та податку на додану вартість імпорту товарів, що ввозяться підприємствами;
- мораторій на проведення перевірок податковими органами. Розпочаті податкові перевірки до введення військового часу зупинені, та введено мораторій на проведення нових перевірок [8];
- звільнення підприємців від сплати штрафів за несвоєчасне подання звітів та сплату податків;
- звільнення від плати за землю, екологічного податку та податку на нерухомість платників, на території яких велись бойові дії [9].

Окрім змін до законодавства, зумовлених введенням воєнного стану, на організацію бухгалтерського обліку та оподаткування підприємств впливає діджиталізація та цифровізація, яка активізувалася в останні роки. Під впливом діджиталізації та цифровізації змінилися процеси ведення обліку, методології отримання, зберігання та надання інформації. Відзначається активне використання професійних платформ, таких як BAS:Бухгалтерія, М.Е.ДОС, ПланФакт, Дебіт Плюс, Dilovod тощо [10]. Діджиталізація та цифровізація покращила взаємодію між зацікавленими сторонами, посилила якісні характеристики облікової інформації, такі як своєчасність, прозорість та достовірність.

Підприємства з належно організованим бухгалтерським обліком швидше виявляють та реагують на зміни в економічному середовищі, ефективно використовують наявні ресурси та впроваджують стратегії адаптації до нових умов. Це допомагає їм забезпечити фінансову стабільність навіть в умовах кризи. Однак не всі підприємства можуть організувати бухгалтерський облік таким чином, щоб ефективно реагувати на кризові ситуації та зміни. Причинами неможливості організації ефективного бухгалтерського обліку на підприємстві можуть бути недостатня фінансова підтримка, відсутність кваліфікованого персоналу, недостатня автоматизація, відсутність стратегічного планування, недостатня увага до внутрішнього корпоративного контролю, відсутність культури інновацій, недостатня комунікація та співпраця між бухгалтерами та іншими відділами підприємства.

Для більш ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємстві в умовах антикризового управління необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

- вивчення та врахування змін до законодавства. Проведення систематичного вивчення законодавства є важливим кроком у забезпеченні ефективної організації бухгалтерського обліку;
- оптимізація витрат. Бухгалтер повинен зосередитися на оптимізації витрат та збереженні ресурсів. Це може бути досягнуто шляхом розставлення пріоритетів у платежах, надання переваги важливим та терміновим виплатам перед іншими. Перехід на спрощену систему оподаткування також може бути варіантом зменшення фінансових витрат у період кризи;
- залучення капіталів. У деяких випадках залучення інвесторів та капіталів може бути раціональним рішенням. Бухгалтер повинен допомогти визначити можливі варіанти для приваблення інвестицій, такі як відсоток від прибутку, акції компанії або співзасновництво. Додатково, розгляд можливостей державної підтримки може бути варіантом для залучення капіталу;
- вивчення нових програм. Бухгалтер повинен стежити за новими програмами та технологіями, які можуть допомогти поліпшити аналіз та облік на підприємстві. Постійне навчання і використання сучасних програмних рішень дозволить покращити ефективність бухгалтерського обліку та забезпечити точність фінансової інформації;
- автоматизація бухгалтерського обліку. Використання сучасного програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку дозволить ефективно обробляти фінансові дані, зменшити ймовірність помилок та забезпечити швидкий доступ до релевантної інформації. Це знизить навантаження на бухгалтера та дозволить зосередитися на стратегічних аспектах роботи;
- впровадження внутрішньокорпоративного контролю. Розробка та впровадження ефективної системи внутрішнього контролю допоможе виявляти та управляти ризиками, запобігати шахрайству та помилкам, а також забезпечити точність та достовірність фінансової звітності;
- постійне навчання та професійний розвиток. Бухгалтер повинен прагнути постійно вдосконалювати свої знання та навички, слідкувати за змінами в бухгалтерському та податковому законодавстві, а також за новими трендами та розробками в галузі бухгалтерського обліку. Це дозволить бути впевненим у правильності та актуальності здійснюваних процедур та забезпечити високу професійну компетентність;
- забезпечення конфіденційності та захисту даних. Застосування відповідних заходів безпеки, таких як резервне копіювання даних, використання паролів та обмеження доступу до фінансової інформації, є необхідними для забезпечення конфіденційності та захисту даних клієнтів та підприємства;

• комунікація та співпраця. Ефективна комунікація та співпраця між бухгалтерами та іншими відділами підприємства, зокрема з управлінням, маркетингом та виробництвом, допоможе збільшити обмін інформацією та врахувати потреби та вимоги різних сторін. Це сприятиме ефективному плануванню та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Висновки. Бухгалтерський облік є невід'ємною складовою антикризового управління підприємством. Організація бухгалтерського обліку в умовах війни має певні особливості, викликані змінами в законодавстві, активним процесом діджиталізації та цифровізації. Не всі підприємства можуть забезпечити ефективне реагування на кризові ситуації та зміни через недостатню організацію бухгалтерського обліку. Для поліпшення організації бухгалтерського обліку в умовах антикризового управління рекомендується враховувати наступні аспекти: вивчення та врахування змін до законодавства, оптимізація витрат, залучення капіталів, вивчення нових програм, автоматизація бухгалтерського обліку, впровадження внутрішньокорпоративного контролю, постійне навчання та професійний розвиток бухгалтерів, забезпечення конфіденційності та захисту даних, а також підтримка комунікації та співпраці між бухгалтерами та іншими відділами підприємства. Дотримання цих рекомендацій сприятиме більш ефективній організації бухгалтерського обліку та забезпечить підприємству можливість краще реагувати на кризові ситуації та зміни. Такий підхід допоможе забезпечити точність та достовірність фінансової звітності, ефективне контролювання фінансових ресурсів, зменшення ризиків шахрайства та помилок, а також покращення прийняття стратегічних управлінських рішень.

Література:

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. 504 с.
2. Лігоненко Л. О., Тарасюк М. В., Хіленко О. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 377 с.
3. Ситник Л. С. Організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством. Донецьк: ІЕП НАН України, 2000. 503 с.
4. Головач К. С. Узагальнення наукових підходів до поняття «криза на підприємстві». Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2015. № 1. С. 74–79.
5. Маліков В. В., Гузь М. М., Яцишин С. Р. Особливості бухгалтерського обліку в антикризовому управлінні підприємством. Наукові перспективи. 2022. № 11 (29). 205 с. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/3013/3026>
6. У 83% компаній ЕВА відбулося падіння бізнесу у 2022 році. ЕВА. 2023. URL: <https://eba.com.ua/u-83-kompanij-eva-vidbulosya-padinnya-biznesu-u-2022-rotsi/>
7. Шот А. П., Підручняк К. П. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах в сучасних умовах. Молодий вчений. 2022. № 12 (112). 130 с. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-12-112-23>

8. Соловчук Л. Мораторій на податкові перевірки-2022: які забороняється і дозволяється проводити. PG. 2022. URL: <https://thepage.ua/ua/news/yaki-podatkovyi-perevirki-dozvoleni-pid-chas-vijni>

9. Жирій К. Час для роботи: як відновлювався та адаптувався український бізнес за рік війни. Уніан. 2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/chas-dlya-roboti-yak-vidnovlyuvavsya-ta-adaptuvavsya-ukrajinskiy-biznes-za-rik-viyni-12154170.html>

10. Як стати антикризовим бухгалтером та не дати компанії потонути. Головбук. 2023. URL: https://www.golovbukh.ua/article/9476-yak-stati-antikrizovim-buhgalterom-ta-ne-dati-kompan-potonuti#anc_5

References:

1. Vasylenko, V. O. (2003). Antykryzove upravlinnya pidpryyemstvom: navch. posibnyk [Anti-crisis management of the enterprise: training. manual]. Kyiv: TSUL, 504 [in Ukrainian].

2. Lihonenko, L. O., Tarasyuk, M. V., Khilenko, O. O. (2005). Antykryzove upravlinnya pidpryyemstvom: navch. posib [Anti-crisis management of the enterprise: training. manual]. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 377 [in Ukrainian].

3. Sytnyk, L. S. (2000). Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm antykryzovoho upravlinnya pidpryyemstvom [Organizational and economic mechanism of anti-crisis management of the enterprise]. Donetsk: IEP NAN Ukrayiny, 503 [in Ukrainian].

4. Holovach, K. S. (2015). Uzahal'neniya naukovykh pidkhodiv do ponyattya «kryza na pidpryyemstvi» [Generalization of scientific approaches to the concept of "crisis at the enterprise"]. Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky, 1, 74–79 [in Ukrainian].

5. Malikov, V. V., Huz', M. M., Yatsyshyn, S. R. (2022). Osoblyvosti bukhhalters'koho obliku v antykryzovomu upravlinni pidpryyemstvom [Peculiarities of accounting in anti-crisis management of an enterprise]. Naukovi perspektyvy, 11 (29), 205. Retrieved from: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/3013/3026> [in Ukrainian].

6. U 83% kompaniy EVA vidbulosya padinnya biznesu u 2022 rotsi. (2023). [83% of EVA companies experienced a decline in business in 2022]. EVA. Retrieved from: <https://eba.com.ua/u-83-kompanij-eva-vidbulosya-padinnya-biznesu-u-2022-rotsi/> [in Ukrainian].

7. Shot, A. P., Pidruchnyak, K. P. (2022). Orhanizatsiya bukhhalters'koho obliku ta opodatkovannya na pidpryyemstvakh v suchasnykh umovakh [Organization of accounting and taxation at enterprises in modern conditions]. Molodyy vchenyy, 12 (112), 130. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-12-112-23> [in Ukrainian].

8. Solovchuk, L. (2022). Moratoriy na podatkovyi perevirky-2022: yaki zaboronyayet'sya i dozvolyyayet'sya provodyty [Moratorium on tax audits-2022: which are prohibited and allowed to be carried out]. PG. Retrieved from: <https://thepage.ua/ua/news/yaki-podatkovyi-perevirki-dozvoleni-pid-chas-vijni> [in Ukrainian].

9. Zhyriy, K. (2023). Chas dlya roboty: yak vidnovlyuvavsya ta adaptuvavsya ukrayins'kyu biznes za rik viyny [Time for work: how Ukrainian business recovered and adapted during the year of the war]. Unian. Retrieved from: <https://www.unian.ua/economics/finance/chas-dlya-roboti-yak-vidnovlyuvavsya-ta-adaptuvavsya-ukrajinskiy-biznes-za-rik-viyni-12154170.html> [in Ukrainian].

10. Yak staty antykryzovym bukhhalterom ta ne daty kompaniyi potonuty. (2023). [How to become an anti-crisis accountant and prevent the company from sinking]. Holovbukh. Retrieved from: https://www.golovbukh.ua/article/9476-yak-stati-antikrizovim-buhgalterom-ta-ne-dati-kompan-potonuti#anc_5 [in Ukrainian].

Журнал

**«Наукові інновації та
передові технології»**

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 10(24) 2023

Підписано до друку 08.08.2023 р.
Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com